

صورت جریان وجوه نقد در بررسی ساختار مالی بنگاه های اقتصادی

محمدجعفر مزده، رییس اداره امور هماهنگی و نظارت
اصغر قاسمی، کارشناس امور اعتبارات

● مقدمه:

یکی از اهداف اصلی هر بنگاه اقتصادی کسب سود و افزایش ثروت سهامداران می باشد. این هدف برای بانکها و موسسات مالی اعتباری دارای اهمیت بوده و منابع خود را صرف برنامهها و پروژههای سودآور می نمایند. در بررسی ساختار مالی شرکتها و صنایع مختلف صورت جریان وجوه نقد به همراه سایر صورت های مالی اساسی و تحلیل آن لازم و ضروری و جزء لاینفک در هرگونه بررسی مالی بوده و نقش مکمل و تمام کننده را خواهد داشت. چرا که تصویری تحقق یافته از فعالیت های شرکت را به نمایش گذاشته و چارچوبی مناسب را برای استفاده کننده، جهت تصمیم گیری فراهم می سازد.

بوده و قابل مقایسه با نمایش یک فیلم متحرک می باشد. بین این صورت های مالی اساسی، اگر صورت حساب سود (زیان)، سودآوری فعالیت های عملیاتی یک شرکت را گزارش می کند (با در نظر داشتن این نکته که بر اساس روش تعهدی سودآوری یک واحد تجاری لزوماً نشان از وجود نقدینگی در واحد تجاری نمی باشد)، صورت جریان وجوه نقد علاوه بر جریان های نقدی ناشی از فعالیت های عملیاتی، فعالیت های دیگر را نیز (بازده سرمایه گذاری ها و سود پرداختی بابت تامین مالی، مالیات بر درآمد، فعالیت های سرمایه گذاری و تامین مالی) گزارش می نماید. علاوه بر آن صورت جریان وجوه نقد نشانگر یک واقعیت موجود و تحقق یافته می باشد در صورتیکه صورت سود و زیان یک تفکر و اندیشه و یا یک باور است که این باور می تواند تحقق نیابد

● ساختار صورت جریان وجوه نقد:

بر اساس استانداردهای حسابداری ایران صورت جریان های نقدی از پنج بخش بشرح ذیل تشکیل شده است:

۱- فعالیت های عملیاتی:

جریان های نقدی ناشی از فعالیت های اصلی و مستمر یا فعالیت هایی که در محاسبه سود عملیاتی وارد

تعریف و اهداف صورت جریان وجوه نقد:

صورت جریان وجوه نقد تصویری متحرک از جریان های ورودی و خروجی وجه نقد در طی یک دوره مالی می باشد. این صورت حساب، اطلاعاتی را ارائه می نماید که می بایست به همراه اطلاعات موجود در سایر صورت های مالی اساسی، استفاده کنندگان را در مقاصد ذیل یاری نماید:

- ۱- ارزیابی توانایی شرکت در ایجاد خالص جریان های نقدی مثبت آتی؛
- ۲- ارزیابی توان شرکت در رویارویی با تعهدات و همچنین نیاز شرکت به تامین مالی خارجی و توان شرکت در بازپرداخت هزینه های تامین مالی و پرداخت سود سهام؛
- ۳- درک تفاوت بین سود خالص شرکت و خالص جریان های نقدی آن؛
- ۴- تعیین آثار مبادلات سرمایه گذاری و تامین مالی صورت گرفته طی دوره بر وضعیت مالی شرکت؛

ترازنامه صورت مالی ایستایی است که آن را به یک قطعه عکس از واحد تجاری در یک مقطع زمانی، تشبیه نموده اند. حال آنکه صورت سود (زیان) و صورت جریان وجوه نقد، صورت جریان های طی یک دوره مالی

◆ جریان وجوه
نقد نشانگر یک
واقعیت موجود و
تحقق یافته
می باشد در
صورتیکه
صورت سود و
زیان یک تفکر و
اندیشه و یا یک
باور است که این
باور می تواند
تحقق نیابد

نقدی و ورودی‌های نقدی از محل جاری شرکا اشاره کرد.

می‌شوند در این سرفصل ارایه می‌گردد.

۲- بازده سرمایه‌گذاری‌ها و سود پرداختی بابت

تامین مالی:

□ به عبارت دیگر جریان‌های نقدی طبقه‌بندی شده بر مبنای فعالیت‌های اصلی را به شکل ذیل نیز می‌توان بیان نمود:

وجوه پرداختی بابت هزینه‌های مالی، سود سهام دریافتی و پرداختی و سود تضمین شده دریافتی اقلام اصلی این سرفصل می‌باشند.

۳- مالیات بر درآمد:

● موارد مهمی که می‌بایست در تحلیل صورت جریان وجوه نقد مد نظر باشند به شرح زیر است:

در این سرفصل جریان‌های نقدی دریافتی و پرداختی مربوط به مالیات بر درآمد (مالیات عملکرد) منعکس می‌شود.

۴- فعالیتهای سرمایه‌گذاری:

بر اساس استاندارد حسابداری ایران، تنها صورت مالی مبتنی بر مبنای نقدی حسابداری، صورت جریان وجوه نقد می‌باشد، در واقع این صورت حساب نگاهی دقیقتر به توانایی‌های بنگاه اقتصادی علاوه بر کسب و ایجاد نقدینگی، قدرت وصول مطالبات و توانایی پرداخت بدهی‌ها و انعطاف‌پذیری مالی را نمایان می‌سازد و در صورت جریان وجوه نقد انتظار می‌رود که سوالات ذیل پاسخ داده شود:

فعالیت‌های سرمایه‌گذاری اصلی شامل خرید و فروش زمین، ساختمان، تجهیزات و سهام می‌باشد.

۵- فعالیت‌های تامین مالی:

۱- وجوه نقد طی دوره مالی از کجا تامین شده است؟
۲- وجوه نقد واحد تجاری در طی دوره مالی در کجا به مصرف رسیده است؟

فعالیت‌های تامین مالی، فعالیت‌هایی را شامل می‌شود که منجر به تغییر در میزان و ترکیب سرمایه و استقرایزهای واحد تجاری گردد. از نمونه‌های آن می‌توان به دریافت و بازپرداخت وام و افزایش سرمایه

فعالیت‌های عملیاتی	بازده سرمایه‌گذاریها و سود پرداختی بابت تامین مالی	مالیات بر درآمد	فعالیت‌های تامین مالی
دریافتی از مشتریان سایر دریافت‌های نقدی	سود دریافتی بابت سپرده‌ها سود سهام دریافتی	استرداد مبالغ پرداختی بابت مالیات	انتشار بدهی بلند مدت انتشار سهام اخذ تسهیلات

وجوه نقد

جریان‌های خروجی	سود پرداختی	مالیات بر درآمد پرداختی	بازپرداخت استقرایز
سود سهام پرداختی سود سهام پرداختی	پرداختی به فروشندگان پرداختی به کارکنان سایر پرداخت‌های نقدی	پیش پرداخت یا علی‌الحساب مالیات	بازپرداخت خرید سهام شرکت

- تداوم فعالیت واحد تجاری که نتواند وجه نقد لازم و کافی را ایجاد نماید با ابهام روبرو خواهد بود.
 - منبع تامین مالی (بلند مدت بانکی داخلی و خارجی) جهت انجام سرمایه‌گذاری‌های بزرگ در ماشین‌آلات، اموال و تجهیزات از چه محلی بوده و تاثیرات آن در سودآوری و کسب نقدینگی چگونه پیش‌بینی می‌گردد.
 - مطمئناً بررسی صورت‌های مالی اساسی به همراه یکدیگر و ایجاد ارتباط بین آنها در طی سال (تجزیه و تحلیل عمودی و درونی) و مقایسه آن با سنوات گذشته (تجزیه و تحلیل افقی) از مطلوبیت و کیفیت بسیار بالاتری برخوردار خواهد بود.
 - نزدیکی بین رقم سود و وجه نقد حاصل از فعالیت‌های عملیاتی نشان از کیفیت بالای سود خواهد بود.
 - بخش فعالیت‌های عملیاتی نمایانگر فعالیت‌های اصلی، مستمر و مولد درآمد عملیاتی واحد تجاری است که قدرت سودآوری و کسب وجه نقد واحد تجاری را نمایش می‌دهد که با این تفاسیر می‌تواند از بخش‌های بسیار مهم و تاثیرگذار جهت تصمیم‌گیری برای استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی باشد.

● **شاخص‌ها و نسبت‌های مالی مهم در بررسی صورت جریان وجه نقد:**
 نسبت‌های مالی مهم و قابل استفاده در بررسی صورت جریان وجه نقد به شرح ذیل است:

۳- چه مبلغی از وجوه نقد توسط واحد تجاری ایجاد شده است (چه بخشی از سود شرکت ناشی از فعالیت‌های عملیاتی بوده و شامل وجوه نقد موجود در واحد تجاری می‌باشد)؟
 ۴- آیا تعهدات مالی کوتاه‌مدت نظیر پرداخت بهره با جریان نقدی حاصل از عملیات پوشش داده شده‌اند؟
 ۵- آیا رشد سرمایه‌گذاری نقدی از طریق جریان‌های نقدی داخلی تامین مالی شده است یا اینکه به تامین مالی خارجی متکی بوده است؟
 ۶- آیا پرداخت سود سهام از جریان‌های نقدی داخلی بوده یا به تامین مالی خارجی متکی بوده است؟
 ۷- آیا جریان نقد آزاد، بعد از انجام سرمایه‌گذاری‌ها وجود داشته است.
 ۸- وضعیت دریافت و پرداخت اصل و سود تسهیلات مالی دریافتی چگونه ارزیابی می‌شود؟

سایر موارد مهم:
 - مقایسه عملکرد اطلاعات صورت جریان وجه نقد با سنوات گذشته و ایجاد ارتباط آن با سایر صورت‌های مالی، بعنوان مثال آیا افزایش در حساب‌های پرداختی (ترازنامه) ارتباطی با افزایش در سرمایه‌گذاری‌ها (صورت جریان وجه نقد) داشته که در نهایت منجر به افزایش مطلوبیت و سودآوری (صورت حساب سود و زیان) گردد.

- نسبت‌های جریان نقدی:

الف- نسبت‌های عملکرد:	نحوه محاسبه (از راست به چپ)	هدف
۱- کیفیت فروش	(وجوه نقد دریافتی از مشتریان / فروش)	بیانگر درصد وجوه نقدی است که از طریق فروش بدست می‌آید.
۲- بازده نقدی داراییها	(خالص جریانهای نقدی عملیاتی / میانگین مجموع داراییها)	انعکاس وجوه نقد حاصل از کلیه منابع
۳- بازده نقدی حقوق صاحبان سهام	(خالص جریان نقدی عملیاتی / حقوق صاحبان سرمایه)	انعکاس وجوه نقد حاصل از منابع صاحبان سرمایه
۴- کیفیت سود	(خالص جریان نقدی عملیاتی / سود عملیاتی)	توانایی در کسب وجوه نقد از طریق فعالیتهای اصلی و مستمر
۵- جریان نقدی هر سهم	(مالیات پرداختی + خالص جریانهای نقدی بازده سرمایه گذاریها + خالص جریانهای نقدی عملیاتی)	انعکاس جریانهای نقدی مرتبط با اجزای سود خالص، برای هر سهم.

ب - نسبت‌های کفایت نقدینگی:

۱- پوشش بدهی	(خالص جریانهای نقدی عملیاتی / مجموع بدهیها)	انعکاس خطر مالی و اهرم مالی.
۲- پوشش هزینه های مالی	(خالص جریانهای نقدی عملیاتی / هزینه های مالی)	نشان از توان ایفای تعهدات مربوط به هزینه های مالی.
۳- سرمایه گذاری مجدد	(خالص جریانهای نقدی عملیاتی / هزینه های مالی)	انعکاس توان تحصیل داراییهای غیر جاری با استفاده از جریانهای نقدی عملیاتی.
۴- پرداخت بدهیها	(خالص جریانهای نقدی عملیاتی / جریان نقدی خروجی برای بازپرداخت بدهیها)	انعکاس توان بازپرداخت بدهیها با اتکا به جریانهای نقدی عملیاتی.
۵- پرداخت سود سهام	(خالص جریانهای نقدی عملیاتی / جریانهای نقدی خروجی بابت پرداخت سود سهام)	انعکاس توان بازپرداخت سود سهام با توجه به جریانهای نقدی عملیاتی.

جمع بندی و نتیجه گیری:

برای کسب نتایج بهتر و مطمئن تر در بررسی صورتهای مالی، صورت جریان وجوه نقد تماماً و در کنار سایر صورتهای مالی اساسی (ترازنامه، صورتحساب سود و زیان و سود و زیان انباشته) به نحوی که پیش از این نیز اشاره شد چرخه بررسی و تحلیل اطلاعات مالی را جهت تصمیم‌گیری بهینه مهیا و کامل می‌سازد. این مجموعه اطلاعات مالی، استفاده کنندگان از صورتهای مالی را قادر می‌سازند که تا حد معقول و مطلوبی ریسک سرمایه گذاری خود را کاهش و کنترل نموده و همچنین مدیریت واحد تجاری را نیز با نقاط ضعف و قوت ساختار مالی خود آگاه ساخته و اطلاعات لازم را جهت ایجاد مدیریت بهینه ارایه می‌نمایند.

منابع و ماخذ:

- ۱- حسابداری میانه (۱)؛ دکتر ایرج نوروش و همکاران انتشارات کتاب نو.
- ۲- مروری جامع بر حسابداری مالی؛ جلد اول دکتر ایرج نوروش و همکاران انتشارات نگاه دانش.
- ۳- حسابداری مالی جلد اول؛ سازمان حسابرسی.
- ۴- تجزیه و تحلیل مالی؛ دکتر نظام الدین رحیمیان انتشارات کیومرث.
- ۵- حسابداری مالی جلد اول؛ دکتر تاری وردی انتشارات

ترمه.

